

Hugo

Claus

Inleiding Claus'leven

- West-Vlaanderen (Brugge, Kortrijk)
- Oost-Vlaanderen (Gent)
- Parijs ~ de Nederlandse **Vijftigers**
- Rome
- Gent, Antwerpen

Inleiding Claus'leven

In literaire kringen

- Claus en de **Vijftigers**
- Claus en andere Nederlandse schrijvers
- Claus en het tijdschrift *Tijd en Mens* (samen met onder meer Louis Paul Boon)

Inleiding Claus'leven

Claus als “celebrity”

- Vaak in de media
- “Claus groeide uit tot de *spin doctor* van zijn eigen carrière, waarbij verhoudingen met de actrices Kitty Courbois en Sylvia Kristel munitie voor de schandaalpers leverden.” (*Nederlandse literatuur in een notendop*, p. 119)

Simon Vinkenoog

Gerrit Kouwenaar

Bert Schierbeek

Jan Elburg

Hugo Claus

Remco Campert

Hugo Claus

Harry Mulisch

Cees Nooteboom

Hugo Claus

Harry Mulisch

Simon Vinkenoog

Hugo Claus

Louis Paul Boon

Silvia Kristel**Hugo Claus**

Inleiding Claus als schrijver & kunstenaar

- Video: Claus als schrijver
- Video: Claus als kunstenaar

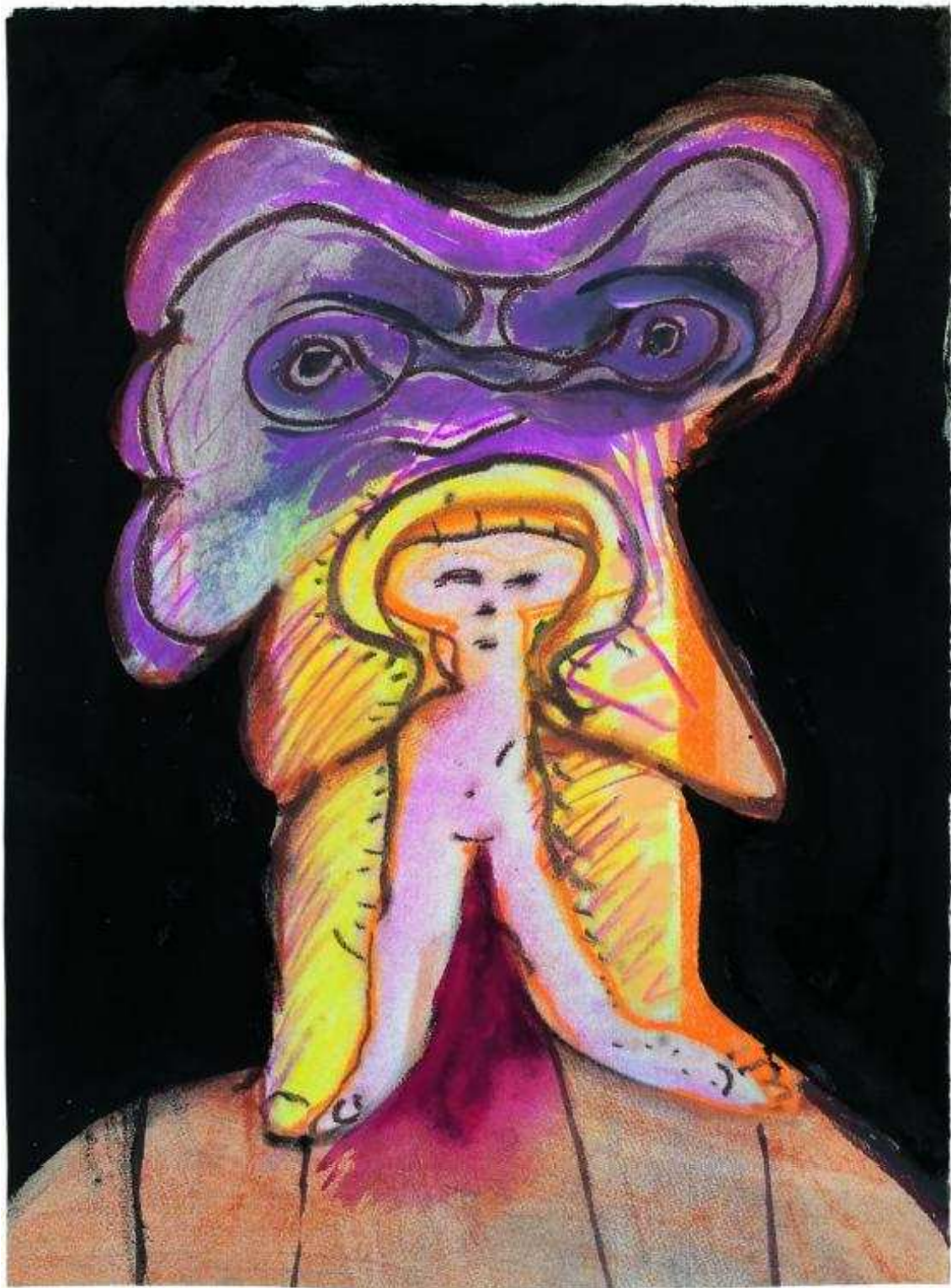
<http://www.deredactie.be/cm/de.redactie/cultuur%2Ben%2Bmedia/hugo%2Bclaus> [onderaan; vraagjes: zie hand-out]

© 2005

[Signature]

Inleiding Claus als schrijver & kunstenaar

- “Net als zijn levensstijl is ook Claus’ artistieke productie gevarieerd en grillig. Sinds 1947 werkt hij aan een groot en eigenzinnig oeuvre: hij schrijft gedichten, verhalen, romans, toneelstukken, operalibretto’s en scenario’s voor film, televisie en stripverhaal. Hij vertaalt, schildert en regisseert. Hij is redacteur van *Randstad*, *De Gids* en het *Nieuw Vlaams Tijdschrift* en medewerker van *Arsenaal*, *Avenue*, *Blurb*, *Braak*, *Cobra*, *Podium* en *De Vlaamse Gids*. Hij is één van de belangrijkste en productiefste na-oorlogse kunstenaars: in ruim een halve eeuw publiceert hij meer dan 150 afzonderlijke titels. Er verschijnen van zijn werk meer dan honderd vertalingen in een twintigtal talen.” (NedWeb)

Inleiding Receptie

- “De waardering voor zijn werk is enorm. Hij geldt als vormvernieuwer en krijgt meer dan 40 literaire prijzen, waaronder zeven Belgische of Vlaamse staatsprijzen, diverse Nederlandse bekroningen en de Belgisch-Nederlandse Prijs der Nederlandse Letteren (1986), de hoogste onderscheiding voor een Nederlandstalig auteur. Claus is Ridder in de Orde van Leopold II en geldt [= > gold] als een gedoodverfde winnaar van de Nobelprijs voor literatuur.” (Nedweb)

Claus Poëtica

- “Zijn oeuvre wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan thema's, stijlen, genres, tonen en ritmes, en is één grote poging zijn eigen werkelijkheid te creëren.”
(Nedweb)
- Grillig, barok, maniëristisch
- Eclecticisme, mengeling van stijlen

Claus Poëtica

- “In zijn poëzie, proza en theaterwerk is slechts één evolutie duidelijk aantoonbaar: de thematiek evolueert van een individuele naar een meer sociale problematiek.”
(Nedweb)

ClausPoëzie

- “Als dichter evolueert Claus onder invloed van het Franse surrealisme en zijn contact met de *Tijd en Mens*-beweging al heel snel van vrij klassieke belijdenislyriek naar een explosief modernisme. Geïnspireerd door de intellectualistische poëzie van T.S. Eliot en Ezra Pound geeft hij zijn expressionistisch-surrealistische woordspelletjes, die aan het primitivisme en het spontaneïsme van de Cobra-experimenten herinnert, een logischer en minder toevallig karakter. Hij geldt als een van de boegbeelden van de Vijftigers.” (Nedweb)

hugo claus

de

oostakkerse

gedichten

hugo claus
de
oostakkerse
gedichten

DE OOSTAKKERSE GEDICHTEN (1955)

Toen hij in de late jaren veertig zijn eerste gedichten publiceerde, wees nog niet zoveel erop dat Hugo Claus de eerste en de belangrijkste van de Vlaamse 'experimentele' dichters zou worden. Hij kreeg als enige Vlaming een plaats in de zogeheten beweging van Vijftig, waartoe ook de Nederlandse experimentele dichters behoorden. De meesten van hen kende hij uit zijn Parijse tijd in de vroege jaren vijftig.

Claus toonde zich een experimentele dichter met zijn bundel *De Oostakkerse gedichten*, waarvan de titel verwijst naar een dorp bij de haven Gent, al speelt het als zodanig geen rol in de gedichten. Deze poëzie kreeg het etiket 'experimenteel' omdat ze, zowel in de vorm als in de aard van de expressie, radicaal brak met de traditionele poëzie, die in Vlaanderen zeer lang de hoofdtoon bleef aangeven.

Niet alleen de vaak erg sensuele beeldentaal van de bundel valt op. In deze gedichten gaat Claus ook op een creatieve, associatieve manier met de taal om, waardoor de dichter er altijd nieuwe betekenissen aan kan ontleen.

Liever spelen dan graven

Claus' Oostakkerse gedichten na 50 jaar nog even rauw en zinnelijk

Vrijdag 25 april 2003 door [Arie van den Berg](#)

'Met De Oostakkerse gedichten,' schreef Paul Rodenko in 1955 in de NRC, 'heeft Claus wel definitief bewezen een dichter van ongewone betekenis te zijn, die ver boven zijn generatiegenoten uitsteekt. Zijn poëzie is aards, direct, dierlijk zou men willen zeggen'. Maar tegenover deze aardgebondenheid, deze animale aggressiviteit, duikt 'steeds weer een ander thema op: het mystieke thema van het „grotere" – het Onnoembare'

ClausProza

- Ook als romanschrijver experimenteert Claus volop. Een zeker eclecticisme en een goede *feeling* voor het commercieel haalbare laten hem echter de uiterste consequenties van het ‘ander proza’ zoals dat bij Michiels, Robberechts en Vogelaar te vinden is, uit de weg gaan.” (Nedweb)
- Tussen experiment en traditie

ClausProza

- “In zijn proza wisselen maniëristische en esoterische stukken af met taferelen in de volkstaal, epische passages met dialogen en lyrische fragmenten, onversneden naturalistische voorstellen met groteske of surrealistische verbeeldingen.” (Nedweb)
- Eclecticisme

Claus Het verdriet van België

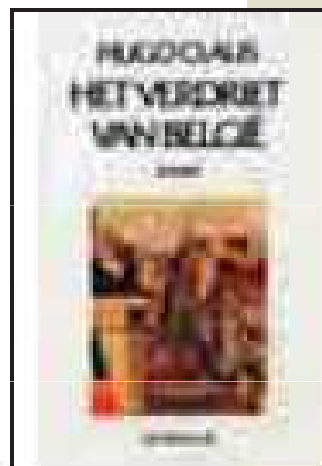
- “Deze laatste roman [*Het verdriet van België*] geldt als de som van zijn thematiek en als staalkaart van zijn technisch kunnen, tegelijk familiekroniek en Bildungsroman, inwijdingsverhaal en sociale roman, kunstenaarsroman en historische evocatie.” (Nedweb)

HUGO CLAUS
HET VERDRIET
VAN BELGIË

ROMAN

DE BEZIGE BIJ

HET VERDRIET VAN BELGIË (1983)

Gij belooft veel, meneer, maar kunt gij het ook echt? Twintig jaar eerder had Claus hem al aangekondigd: de grote roman over de onverwerkte oorlog. In maart 1983 verscheen die eindelijk, begeleid door een voorheen ongeziene mediacampagne. *Het verdriet van België* bleek, misschien meer nog dan Boons *De kapellekensbaan*, dé Vlaamse klassieke roman van de twintigste eeuw. De roman vertelt in twee delen de puberjaren van de diep in West-Vlaanderen opgroeiende Louis Seynaeve. Het zijn tegelijk de oorlogsjaren van Vlaanderen. Door dat verband tussen klein en groot heeft Claus zelf op een lezing als oorlogsroman aangestuurd. Toch neemt het boek minder stelling in dan enkele afwijzende reacties uit katholieke hoek doen vermoeden. Meer nog, die enkele ideologische interpretaties staafden alleen maar dat Vlaanderen nog steeds op scherp stond over zijn verleden, en vanuit zijn ooghoeken iedereen die het zeel van de doos durfde halen angstig in de gaten hield. Al was het maar, zoals Claus hier, om te kijken en een beetje te schudden, uit nieuwsgierigheid en persoonlijke herkenning.

Die reacties gingen vooral voorbij aan het scheppende vermogen van de schrijver van dit 774 pagina's dikke boek; aan de geniale wijze waarop Claus er in slaagt de ziel te raken - de ziel van Vlaanderen en de ziel van het individu Louis Seynaeve, de artiest in wording, zoekend naar wegen in de fantasie om te overleven in de wereld. *Het verdriet van België* is een adelbrief voor literaire onsterfelijkheid.

Claus Het verdriet van België

- Relatie Claus ~ België

- http://nl.youtube.com/watch?v=7o_vGDhyaQ [reportage NOS Hugo Claus]

Claus Het verdriet van België

- “Deze uiterst gecompliceerde en gelaagde roman laat zien hoe de oedipale bindingen van een puber, die in de Nieuwe Orde substituten voor zowel de moederlijke geborgenheid als de vaderlijke wet en discipline vindt, onontwarbaar verbonden zijn met de sociaalpolitieke situatie van Vlaanderen in die tijd, met de sfeer van lezen, bedrog, winstbejag, hoogdravend idealisme, conservatief katholicisme en kleinburgerlijk opportunisme.” (Brems)

Claus Het verdriet van België

- “Het boek bestaat voor een groot gedeelte uit dialogen in een algemeen Vlaams aandoende stilering van het dialect, het krioelt van stoplappen, volkse wijsheden, ideologische leuzen, gezegden en dooddoeners. Die geven het boek natuurlijk een zekere couleur locale, maar vooral zijn zij de manifestaties van de banale leugen waarin de personages zich onbewust verschuilen voor het alomtegenwoordige verdriet van België.”
(Brems)

Claus Het verdriet van België

- “Het verdriet van België’ is [...] de spreekwoordelijk geworden uitdrukking geworden van wat er in het naoorlogse België en Vlaanderen volgens velen is misgelopen: de collaboratie en de gebrekkige verwerking daarvan, de uitwassen van de taalstrijd, benepen kleinburgerlijkheid en zelfgenoegzaamheid, een gebrek aan durf en openheid, politiek cliëntelisme en culturele middelmatigheid. [...] Hugo Claus laat het allemaal in zijn meest karikaturale en groteske vorm zien.” (Brems)

Fragment Het verdriet van België

- “Dondeyne had een van de zeven Verboden Boeken onder zijn schort verstopt en Louis meegelokt. Zij zaten onder de slingerplanten van de grot van Bernadette Soubirous.” (p.7)

Fragment Het verdriet van België

- “Dondeyne’s boek was *ABC*, een weekblad van de socialisten dat vast en zeker op de Index van het Vaticaan stond en dat hij van zijn broer gekregen had toen hij in het ziekenhuis lag. Hij was daar vandaan gekomen met een scharlaken oor, waar hij vaak aan trok. Overdag lag het Boek onder zijn kast, met zijn bottines ervoor.” (p.7)

Fragment Het verdriet van België

- “De vier pagina’s die nu ontbraken lagen glanzend, ongekreukt maar gerafeld aan de randen, onder het blauwe pakpapier in de lade van Dondeyne’s lessenaar. Voor alle veiligheid had hij het papier vastgeprikt met punaises – duimspijkers moet je zeggen, eiste Louis’ Peter, maar Louis zei het nooit, hij werd al genoeg uitgelachen om zijn uitspraak.” (p.7)

Fragment **Het verdriet van België**

- Situering verhaal: 1938-1947
- Publicatie: 1983

Fragment **Het verdriet van België**

Cultuurhistorische context:

- 1938-1947
- West-Vlaanderen (België)

Fragment Het verdriet van België

Katholicisme:

- “Verboden Boeken”; “de Index van het Vaticaan”
- “de grot van Bernadette Soubirous” (=> Lourdes)
- “Louis’ Peter”

Fragment **Het verdriet van België**

Taal: “Vlaams”

- “bottines”
- “punaise” versus het purisme “duimspijker”
(~ middenklasse)